

PETERKA PARTNERS

THE CEE LAW FIRM

NOVELA ZOK

**Odpovědnost statutárních orgánů a další novinky týkající se
postavení volených orgánů obchodní korporace**

ZMĚNY OD 1.1.2021
14.10.2020

Přednášející

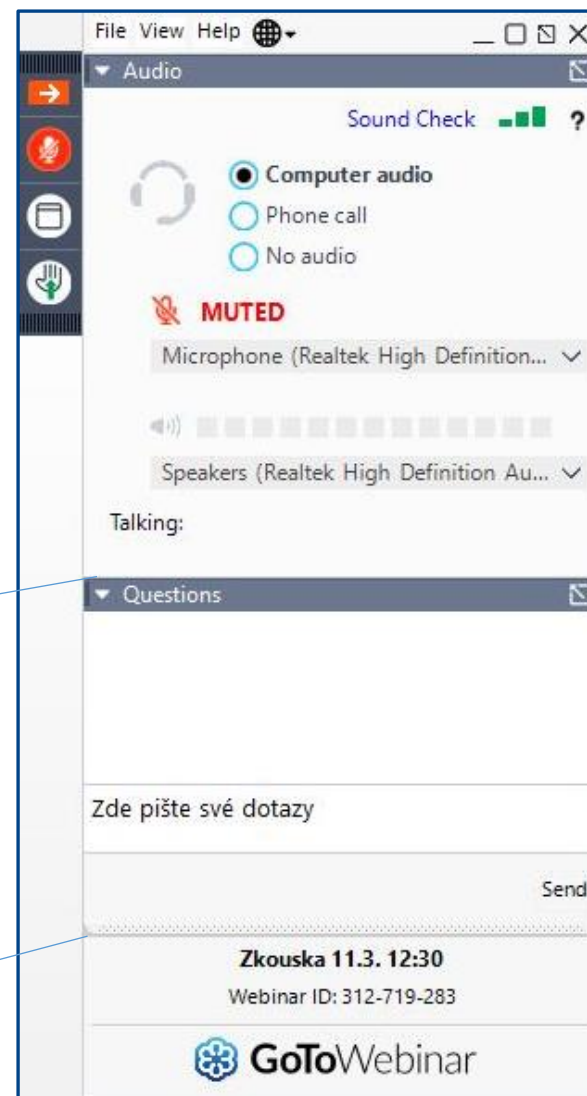
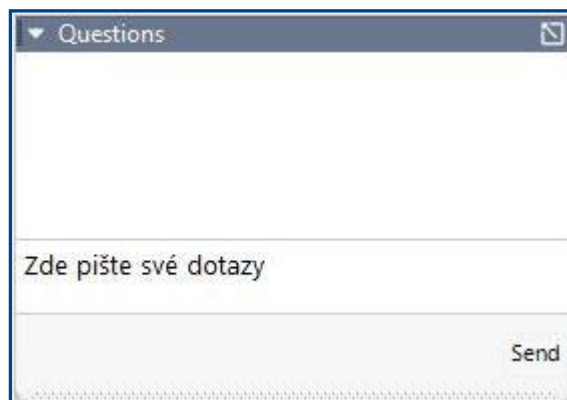
JUDr. Barbora Urbancová, Ph.D., partner,
ředitelka pro ČR, PETERKA & PARTNERS
advokátní kancelář s.r.o.

LIVE

Tento webinar je vysílán živě.

S ohledem na počet účastníků jej vysíláme pouze v tzv. poslechovém formátu.

Vaše dotazy a připomínky nám můžete posílat pomocí internetového rozhraní.

Úvodem

- Novela zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, která byla dne 13.2.2020 zveřejněna ve Sbírce zákonů pod č. 33/2020 Sb.
- Nabývá účinnosti 1.1.2021

Hlavní změny ve vztahu k orgánům OK

Účinnost 1.1.2021	
Smlouva o výkonu funkce	Účinnost až schválením nejvyššího orgánu OK Rozšíření důvodů, kdy výkon funkce není bezplatný Úprava rozporu mezi SVF a společenskou smlouvou
Mzda a jiné plnění zaměstnanci, který je členem statutárního orgánu, nebo osobou jemu blízkou	Nově tato plnění není nutné schvalovat nejvyšším orgánem obchodní korporace, nadále podléhá pouze notifikaci kontrolního nebo nejvyššího orgánu OK
Podíl a akcie s vysílacím právem	Nově se zavádí možnost podílu nebo akcie, s nimiž bude spojeno právo jmenovat/odvolat člena statutárního orgánu, dozorčí rady nebo správní rady
Zákaz konkurence členů orgánu	Zákaz konkurence členů volených orgánů kapitálových společností nadále dispozitivní
Úprava střetu zájmů	Nově jen volené orgány OK, rozšíření na uzavírání smluv s mateřskou a sesterskou společností, rozšíření na faktické vedoucí, neuplatnění na prokuristu
Odpovědnosti členů statutárních orgánů v případě úpadku obchodní korporace	Nová skutková podstata odpovědnosti SO v případě úpadku OK, nová žaloba na doplnění pasiv
Vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce	Nová generální klauzule a speciální skutková podstata
Právnícké osoby jako statutární orgán	Nutnost zmocnit jednu konkrétní fyzickou osobu

Smlouva o výkonu funkce

Shrnutí základních pravidel:

- ✓ Vztah člena orgánu ke společnosti (kapitálové společnosti) § 59 ZOK
- ✓ Základ pro odměňování člena orgánu v kapitálové společnosti: platná smlouva o výkonu funkce, písemná forma a schválení nejvyšším orgánem společnosti – pravý a nepravý souběh

■ Nová úprava:

1. **Bez schválení nejvyšším orgánem nenabývá SVF vůbec účinnosti**

- ✓ Změna oproti relativní neplatnosti podle současné právní úpravy (dovolání se neplatnosti do 6 měsíců/10 let)
- ✓ Do řádného schválení SVF je výkon funkce bezplatný
- ✓ Jakmile je SVF schválena, nabývá smlouva účinnosti dnem uzavření nebo dnem vzniku funkce, podle toho, který den nastal později, nebo jiným dnem dle určení NO

2. **Rozšíření případů, kdy výkon funkce nebude bezplatný**

- ✓ Pokud nebude SVF platně uzavřena, nebude uzavřena vůbec nebo nebude schválena z důvodu vyšší moci na straně společnosti nebo člena SO či jiné překážky vzniklé nezávisle na vůli člena voleného orgánu kapitálové společnosti

3. **Úprava situace, kdy bude SVF v rozporu se společenskou smlouvou**

- ✓ uplatní se pravidla obsažená ve společenské smlouvě
- ✓ Pokud ovšem smlouva o výkonu funkce bude schválena většinou společníků vyžadovanou pro změnu společenské smlouvy, bude nutné použít příslušná ustanovení smlouvy o výkonu funkce

■ Doporučení:

Člen voleného orgánu by se měl aktivně zajímat o smlouvu, na jejímž základě získává odměnu za obchodní vedení společnosti, tato smlouva musí být v souladu se společenskou smlouvou a musí být schválena nejvyšším orgánem OK

Mzda a jiné plnění SO nebo osobě blízké

Současná právní úprava (§61 odst.3 ZOK):

- ✓ mzda i jiné plnění zaměstnanci, který je současně i členem statutárního orgánu společnosti, nebo osobě jemu blízké, lze poskytnout pouze se souhlasem orgánu, který schvaluje smlouvu o výkonu funkce.

■ Nová úprava:

- ✓ Návrh novely počítá s tím, že uvedené ustanovení bude bez náhrady zrušeno
- ✓ Praktický dopad : v případě nepravého souběhu, tedy např. pracovní smlouva jednatele na pozici zahradníka, mzda dle takové pracovní smlouvy nemusí být nadále schválena nejvyšším orgánem společnosti, stejně tak nemusí nejvyšší orgán schvalovat odměnu osobě statutárnímu orgánu blízké
- ✓ V těchto situacích může dojít ke střetu zájmů
- ✓ Důvodová zpráva odkazuje na pravidlo o střetu zájmů v § 54 ZOK, které upravuje notifikační, tedy informační povinnost vůči kontrolnímu nebo nejvyššímu orgánu, který může plnění zakázat, přičemž toto pravidlo se neuplatní pro smlouvy uzavírané v běžném obchodním styku, i pro takové smlouvy platí povinnost SO postupovat s péčí řádného hospodáře

Akcie a podíl s vysílacím právem

▪ *Stávající úprava*

- ✓ Členy orgánů volí nejvyšší orgán společnosti, popř. DR
- ✓ Aktuální právní názory ve věci vydávání vysílacích podílů/akcií vedou k závěru, že takové podíly/akcie vydat nyní nelze, a nelze ani SS/stanovami připustit, že by členy volených orgánů kapitálových společností ustanovily do funkce jiné orgány nebo osoby než ty, kterým tuto kompetenci dává zákon

▪ **Nová úprava:**

- ✓ Podíl nebo akcie, s nimiž je spojeno právo majitele podílu nebo akcie jmenovat a odvolat člena nebo členy statutárního orgánu nebo dozorčí rady a správní rady AS
- ✓ U s.r.o. společenská smlouva může určit, že s určitým podílem je spojeno právo jmenovat jednoho nebo více jednatelů a takto jmenovaného jednatele odvolat. Celkový počet takto jmenovaných jednatelů nesmí být větší než počet jednatelů volených valnou hromadou. Tvoří-li jednatelé kolektivní orgán a nejmenuje-li společník jednatele do 1 měsíce ode dne, kdy mohl vysílací právo vykonat, mají jednatelé, jejichž počet neklesl pod polovinu, právo kooptace, tj. jmenovat náhradního jednatele do doby, než společník toto právo vykoná. Obdobně se bude moci postupovat i u členů dozorčí rady, kdy se jako podpůrná pravidla pro případ absence úpravy fungování a jednání dozorčí rady ve společenské smlouvě použijí obdobně některá ustanovení upravující dozorčí radu akciové společnosti.
- ✓ U a.s. musí být úprava jmenování člena nebo členů představenstva AS akcionářem dána stanovami. K rozhodnutí o změně stanov, které umožní vydat akcie s vysílacím právem, se vyžaduje souhlas alespoň tříčtvrtinové většiny hlasů všech akcionářů každého druhu akcií
- ✓ Vysílací právo pravděpodobně není samostatně převoditelným právem

Zákaz konkurence

▪ *Stávající úprava*

- ✓ Volení členové statutárních orgánů kapitálových společností jsou vázáni povinností zákazu konkurence

▪ **Nová úprava:**

- ✓ Zákaz konkurence u jednatelů společnosti s ručením omezeným, členů představenstva a dozorčí rady akciové společnosti s dualistickou strukturou i členů správní rady akciové společnosti s monistickou organizační strukturou společnosti (ve všech těchto případech) jako zcela dispozitivní. Bude tedy napříště umožněno se od ustanovení zákona odchýlit, a to i způsobem úplného vyloučení ustanovení zákazu konkurence
- ✓ Ani úplným vyloučením zákazu konkurence není dotčena povinnost člena představenstva jednat s péčí řádného hospodáře, stejně jako povinnost postupovat podle pravidel o střetu zájmů (srov. § 54 až 57). I při střetu zájmů musí člen představenstva vždy jednat v zájmu společnosti (srov. § 54 odst. 3) a s potřebnou loajalitou
- ✓ Mohou být dotčena práva minoritních akcionářů nebo jejich ochrana

Střet zájmů

▪ *Stávající úprava*

- ✓ ZOK aktuálně upravuje obecnou povinnost notifikovat o potenciálním střetu zájmů (§ 54 ZOK) a povinnost notifikovat o zamýšleném uzavření smlouvy s obchodní korporací (§ 55 ZOK)

▪ **Nová úprava:**

- ✓ Pravidla o střetu zájmů se nadále uplatní výslovně pouze na členy volených orgánů (nikoli na společníky), §70 se ruší bez náhrady
- ✓ I nadále obecná notifikační povinnost (orgánu, KO, NO), notifikace uzavírání smluv
- ✓ Rozšíření notifikační povinnosti o případy, kdy má obchodní korporace (tj. nikoliv člen jejího (voleného) orgánu jako v ostatních případech dosud upravených ZOK) uzavřít smlouvu s:
 - ✓ Osobou vlivnou nebo ovládající, nebo
 - ✓ Osobou, jež je ovládána stejnou ovládající osobou (§55 odst. 2 ZOK)
 - ✓ Notifikační povinnost připadá na člena statutárního orgánu příslušné obchodní korporace, přičemž tento bude povinen notifikovat kontrolní orgán (popř. nejvyšší orgán, pokud kontrolní orgán nebyl zřízen).
 - ✓ Notifikační povinnost se neuplatní, pokud má být smlouva uzavřena s řídicí osobou nebo s jinou osobou tvořící koncern
- ✓ Rozšíření pravidel o střetu zájmu i na faktické vedoucí
- ✓ Zrušení použitelnosti pravidel o střetu zájmů na prokuristu

Odpovědnost SO v případě úpadku OK

■ *Stávající úprava*

- ✓ Odpovědnost SO při úpadku OK za neodvrácení úpadku: členové SO věděli nebo měli a mohli vědět, že je OK v hrozícím úpadku a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinili za účelem jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné: soudní řízení
- ✓ Odpovědnost dle § 62 ZOK: vydání prospěchu získaného dle SVF za 2 roky před právní mocí rozhodnutí o úpadku
- ✓ Odpovědnost dle § 68 ZOK: ručení za splnění povinností OK

■ **Nová úprava: (§ 66 ZOK), IŘ zahájená po 1.1.2021**

- ✓ Nová skutková podstata nahrazující §§ 62 a 68 ZOK: **přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace** a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, insolvenční soud na návrh insolvenčního správce
 - ✓ rozhodne o povinnosti tohoto člena vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to až za období 2 let zpět před zahájením insolvenčního řízení, jedná-li se o insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka; není-li vydání prospěchu možné, nahradí jej člen statutárního orgánu v penězích - **vydání prospěchu ze SVF**
 - ✓ byl-li na majetek obchodní korporace prohlášen konkurs, může také rozhodnout, že tento člen je povinen poskytnout do majetkové podstaty **plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace**; při určení výše plnění insolvenční soud přihlédne zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinností k nedostatečné výši majetkové podstaty – **žaloba na doplnění pasiv**
- ✓ Novela dále upravuje formu řízení k vymožení těchto povinností, a to tak, že se stanovuje, že toto řízení je **incidenčním sporem** podle insolvenčního zákona
- ✓ Odpovědnost je rozšířena kromě členů statutárního orgánu i na bývalého člena statutárního orgánu, na osobu v obdobném postavení člena statutárního orgánu a na každou další osobu, která se fakticky v takovém postavení nachází, přestože není členem orgánu, a bez zřetele k tomu, jaký vztah k obchodní korporaci má. Je-li členem statutárního orgánu obchodní korporace právnická osoba, odpovídá fyzická osoba, která tuto právnickou osobu při výkonu funkce zastupuje

Vyloučení člena SO z výkonu funkce

■ *Stávající úprava*

- ✓ Soud může rozhodnout o vyloučení z funkce v případě, že člen statutárního orgánu či jiná osoba v obdobném postavení (i) přivedla obchodní korporaci k úpadku, (ii) přispěla svým jednáním ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů obchodní korporace anebo (iii) **opakovaně a závažně** porušovala péči řádného hospodáře. Doba vyloučení z funkce činí vždy 3 roky od právní moci rozhodnutí o vyloučení z funkce. Porušující osoba ručí za splnění všech povinností obchodní korporace, které vznikly v době, kdy vykonávala činnost člena statutárního orgánu navzdory soudnímu rozhodnutí. Z důvodu porušení vyloučení z funkce může soud rozhodnout také o opětovném vyloučení z funkce až na 10 let.

■ **Nová úprava:**

- ✓ Nová generální klauzule: člen statutárního orgánu **může být vyloučen** z funkce v případě, že v posledních 3 letech před zahájením řízení (o vyloučení) **(i) opakovaně nebo (ii) závažně** porušil své povinnosti při výkonu funkce.
- ✓ Bude postačovat k naplnění skutkové podstaty jeden z případů porušení, tj. po účinnosti novely může být vyloučen z funkce i člen statutárního orgánu, který porušil své povinnosti (jednorázově) závažně nebo opakovaně.
- ✓ Nová speciální skutková podstata pro případ insolvence společnosti: **soud rozhodne** o vyloučení z funkce, jestliže tomuto členovi byla uložena povinnost doplnit majetkovou podstatu obchodní korporace podle § 66 odst. 1 ZOK (není na uvážení soudu)
- ✓ Možnost vyloučení dopadá také na bývalé členy SO, osoby v obdobném postavení a faktické vedoucí
- ✓ Účinky vyloučení jsou stejné: vyloučená osoba přestává být právní mocí rozhodnutí o vyloučení členem statutárního orgánu všech obchodních korporací, soud může rozhodnout, že nedochází k vyloučení z funkce v jiné OK. Délku však bude moci soud nově přizpůsobit závažnosti porušení povinnosti.

Právnícká osoba jako člen orgánu

■ *Stávající úprava*

- ✓ Právnícká osoba jako člen voleného orgánu (statutárního nebo kontrolního), může zmocnit právnickou osobu, ta zmocní další atd.

■ **Nová úprava:**

- ✓ Rozšíření důvodů pro zánik funkce právnické osoby jako člena voleného orgánu
- ✓ právnická osoba musí zmocnit jednu jedinou konkrétní fyzickou osobu, aby ji v její funkci voleného orgánu zastupovala. V případě, že tato fyzická osoba nebude zmocněna do tří měsíců od jmenování právnické osoby do funkce voleného orgánu a v této lhůtě tato skutečnost zároveň nebude zapsána do obchodního rejstříku, funkce právnické osoby jako voleného orgánu zanikne. Rejstříkový soud navíc nezapiše právnickou osobu jako volený orgán, dokud nebude zmocněn její zástupce – fyzická osoba
- ✓ V případě zániku zmocnění FO, je nutné do 3 měsíců zmocnit novou FO, jinak funkce právnické osoby zanikne
- ✓ Společnosti, které mají nyní právnickou osobu jako člena voleného orgánu, musí prověřit, že za takovou právnickou osobu je zmocněna konkrétní fyzická osoba, která je zapsána do OR, případně musí situaci napravit nejpozději do 31.3.2021, jinak funkce právnické osoby zanikne

Děkuji za pozornost

urbancova@peterkapartners.cz

Czech Republic

Slovakia

Ukraine

Bulgaria

Russia

Poland

Romania

Belarus

Hungary